

Bådene bestilles gennem web booking på sns.dk/buderupholm

Bådene kan selvfølgelig også bruges til at nyde naturen og de mange fugle fra vand siden. En tur til Rannum kan anbefales. Her kan handicappede komme i land og via ca. 200 meter handicapvenlig sti komme til Rannum Søhus, hvor der er toilet m.v. Bådene kan lånes fra foråret 2007 fortrinvis til kørestolsbrugere og gangbeværede. Af hensyn til sikkerheden skal der altid en voksen hjælper med, som kan håndtere en stige.

Aage V. Jensens Fonde har doneret penge til to handicappede, som har base ved bådpladsen i Vilsted. Bådene er købt i England som har en lang tradition med handicappede til lystfiskeri. Vilsted Sø er meget lavvandet og derfor svært tilgængelig for lystfiskere fra landsiden, hvorfor ideen med bådene var oplagt.

Handicappede

Der må ikke gøres landgang på øerne af hensyn til fuglene.

Sjørupvej (se kort). Område syd for Holmen og i fuglens ynglesæson syd vest for Vær dog opmærksom på sejladstorbud i det forslyrres frie område syd for Holmen og i fuglens ynglesæson syd vest for Vær dog opmærksom på sejladstorbud i det forslyrres frie område syd for Holmen og i fuglens ynglesæson syd vest for

Erste undtagelse er de batterirevne handicappede. Vindstretes o.lign., sejles med sejlbåde eller i motorrevne fartøjer. Robåde kan søsættes fra bådpladsen i Vilsted og Rannum. Der må ikke køre kan søsættes fra ophalerpladsen i Vilsted. Kano og kajak. Det er tilladt for alle at sejle på Vilsted Sø i kano, kajak og robåd.

Sejls

Vilsted Sø

Naturgenopretningsprojekt

Tiden efter tabet af Sønderjylland i 1864 var de store landvindinger gers tid. "Hvad udad tabes skal indad vindes" var tidens motto. Omkring Vilsted Sø og Sønder Sø var lodsejerne så utilfredse med afvandingstiltagene, at de i 1867 rettede henvendelse til indenrigsministeren om afvanding af søerne. Først i 1869 lykkedes bestræbelserne, Nørre Mølle ved Bjørnsholm blev nedlagt og Bjørnsholm vandløbet uddybet. Afvandingen skete i flere omgange. I 1876 var Sønder Sø helt udtørret og Vilsted Sø svundet ind fra 225 ha til 85 ha.

På volstedet ved Vilsted lå i middelalderen en borg ("Vilsted Slot") som i 1407 blev offer for Margrethe den 1.s systematiske nedlæggelse af adelens befæstede borge.

Gennem middelalderen var områdets udvikling præget af Vitskøl Kloster, der blev grundlagt af Cisterciensermunkene i 1158. Ordenen var kendt for at bosætte sig på øde steder, hvor de med stor dygtighed drev landbrug, fiskeri, mølledrift m.v. Efter reformationen blev klosteret overtaget af kronen og de sidste munke flyttede øst på til en gård, der fik navnet Munk Sjørup.

Under den havstigning, der i stenalderen oversvømmede de kystnære egne, trængte havet langt ind i landet og dannede en fjordarm helt ind til øst for Vilsted. Som følge af den fortsatte landhævning siden istiden trak fjordarmen sig efterhånden tilbage mod Limfjorden. På de laveste steder opstod to søer, Vilsted Sø og Sønder Sø. I og omkring søerne afljredes dynd, og der blev dannet tørv. Det første nøjagtige kort over området fra 1794 viser denne situation, med møller i åen ved Vilsted og Vitskøl kloster.

Vilsted Sø områdets historie

Natura 2000 og de fredede områder

Tværs over Himmerland ligger et bånd af såkaldte Natura 2000-områder, hvoraf flere er fredede. Natura 2000-områder udgør et netværk af særligt beskyttelsesværdige områder i EU, som er udpeget pga. forekomsten af sjældne og udryddelsestruede arter og naturtyper. Danmark har et særligt ansvar for at sikre og forbedre vilkårene for arter og naturtyper i disse områder. Det nye naturområde Vilsted Sø er ikke et Natura 2000 område, men passer perfekt ind i "Natura 2000-sporet" på tværs af Himmerland.

Læs mere om Vilsted Sø på internettet: www.natura2000himmerland.dk

AAGE V. JENSENS FONDE

Vilsted Sø og de øvrige Natura 2000 områder i Himmerland indgår også i EU-projektet MOPARK – et nordeuropæisk samarbejde om bæredygtig færdsel og tilgængelighed i og imellem naturområder. Projektet er støttet økonomisk af EU's Interreg IIIb midler.

Skov- og Naturstyrelsen

Buderupholm Statsskovdistrikt
Tlf. 98 39 10 14
www.skovognatur.dk/buderupholm

Skov- og Naturstyrelsen

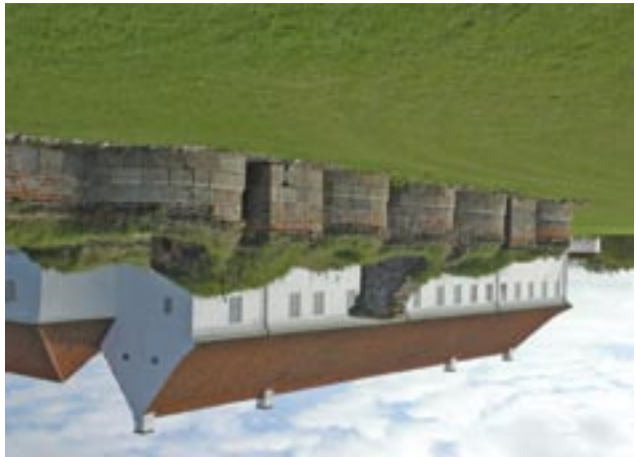
der hører under Miljøministeriet, forvalter arealer over hele landet og driften heraf tilgodeser både friluftsmål, produktionshensyn og beskyttelse af natur- og kulturværdier. Besøg os på www.skovognatur.dk

Skov- og Naturstyrelsen

Denne tryksag bærer det nordiske miljømærke Svanen

Vitskøl Kloster blev i 1573 overtaget af rigsråd Bjørn Andersen, som gav det navnet Bjørnsholm.

I 1924 er der kunne en meget lille del af Vilsted Sø tilbage.

I en årrække var afløbet delt i to: Et nordligt som afvandede Vilsted Mølle og en sydlig kanal fra de to søer. Ved Nørre Mølle førtes åen over kanalen og drev Sønder Mølle. I 1888 blev møllen nedlagt og de to vandløb samlet. Vandstanden i Vilsted Sø reguleredes af et stemmeværk. I 1914 blev stemmeværket nedlagt og søens vandflade svandt ind til ca. 15 ha. I 1952-56 uddybes og reguleres Bjørnsholm Å yderligere og Vilsted Sø blev totalt afvandet. Dårlige fældforhold, tilsandning og bundopskvulning i kanalerne og sætninger af tørve- og dyndjorden på op til 1,5 m har bevirket, at intensiv landbrugsdrift i området næsten var ophørt da idéerne om gendannelsen af søen kom frem.

Vilsted Sø projektet

I 1998 blev det som led i Vandmiljøplan II besluttet af Folketinget, at amterne skulle etablere vådområder i Danmark. Formålet var at begrænse udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Vilsted Sø blev besluttet gennemført som vådområdeprojekt i 1998 og er færdiggjort i 2006. Projektet har kostet ca. 66 mio. kr., fordelt mellem Staten, Nordjyllands Amt og Aage V. Jensens fonde. Der er desuden kommet tilskud fra EU gennem projektet MOPARK til nogle af de rekreative faciliteter.

Projektet er gennemført med stor velvilje fra lodsejerne. De lodsejere, der har afgivet jord, har igennem jordfordeling haft mulighed for at få erstatningsjord. Der er gennemført 3 jordfordelinger i perioden 2002 til 2005, som har berørt 257 ejendomme. I alt 2971 ha til en samlet værdi af 225,5 mio. kr. har skiftet ejere. Aage V. Jensens fonde har købt arealet med selve søen og de omgivende enge på ca. 860 ha. Derudover er 70 ha i privateje, fordelt på 10 lodsejere.

Vådområdet Vilsted Sø består først og fremmest af en sø på ca. 451 ha, hvoraf ca. 278 ha med tiden vil blive dækket med rørskov, mens resten på 173 ha vil være åben vandflade, med vanddybder over 1 m. Den maksimale vanddybde kommer til at ligge på 1,75 m. Vandstanden i søen bestemmes af højden på et 40 m bredt indløb til et nyt snoet vandløb, som frit kan passeres af fisk og smådyr, der vil vandre op i søen. Det nye vandløb er 500 m langt og koblet til den oprindelige Bjørnsholm Å ved projektgrænsen.

Søen omgives af ca. 479 ha våde og tørre enge, som er på-virket af søen og den ændrede afvanding. Engene er gjort vådere ved at afbryde dræn og tilproppe afvandinggrøfter. Der er lavet ca. 50 drænblokkeringer og opfyldt ca. 7.000 meter grøfter. Med etableringen af ca. 35 km ny hegn er det hensigten, at engarealerne skal afgræsses. Udlejningen af arealerne administreres af Buderupholm Statsskovdistrikt.

Vådområder er gode til at fjerne kvælstof, når det kvælstofholdige vand siver gennem enge og søer. Vandet, der løber gennem Vilsted Sø ådområde, bliver inden udløbet i Limfjorden befriet for 200 tons opløst nitratkvælstof og 2 tons fosfor årligt. I de første år vil der dog være en fosfor udvaskning fra de gamle landbrugsarealer og vandkvaliteten i søen vil ligeledes heller ikke være så god de første år.

Vilsted Sø er den største ferskvandssø i Nordjylland, fulgt af Glenstrup Sø på 384 ha. Brakvandssøerne Lund Fjord og Ulvedybet er dog større, med henholdsvis 520 og 600 ha.

Vilsted Sø

– et nyt rekreativt område

Vilsted Sø bliver ikke alene et stort naturområde og en positiv miljøgevinst, men ådalen er pludselig blevet forvandlet til et fantastisk rekreativt område med mange muligheder for et aktivt fritilsliv.

Figleoplevelser, fiskeri, jagt og færdsel

Der etableres et fugle- og udsigtstårn på Holmen ud for de anlagte fagleøer. Samme sted er anlagt en handicappet-skeplads. Fiskeri med stang i søen er frit for alle, mens jagt organiseres gennem de lokale jagtforeninger. Jagt, fiskeri og anden færdsel må dog ikke ske i det jagt- og forstyrretsfrimråde (se kortet). Husk Vilsted Sø er et privatet område. Færdsel må kun ske ad de anlagte stier og i øvrigt efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler for offentlighedens færdsel i naturen (se eks. www.sns.dk). Husk altid at holde hunden i snor!

Til føds, cykel eller på hesteryg

Naturen kan opleves til føds ad den 20 km lange sti rundt om søen. 9 km af gangstien er blot en slået sti i græsset, den øvrige del er hovedsageligt på grussti.

En cykeltur rundt om søen er på 20-25 km afhængig af hvorturen begynder og om turen går via Holmen. Cykelturen går ad nyanlagte grusstier, tidligere markveje og især syd for søen ad eksisterende offentlige asfaltveje. Undervejs er der mulighed for at overnatte i de handicappede sneltørpladser i Vilsted eller på Holmen, hvor der er bålplads, vand og multitoilet (se kortet). Der kan også overnattes på lejrpladsen Ranum Søhus. Benyt her muligheden for at forlænge sæsonen for fritilslivet ved at benytte brændeovnen og muligheden for overnatning i indendørs. Her finder du også en udstilling om Vilsted Sø. Vilsted Sø er tilknyttet det øvrige regionale cykelstinet gennem Vilsted Sø ruten, der går fra Halkær til Rønbjerg og forløber langs søens nordlige bred.

Også ryttere tilgodeses med en ca. 13 km lang ridesti langs især nordsiden af søen. Ved Ranum Søhus er der en fortløjningsbom og en lille hestefold, som frit kan bruges i forbindelse med ophold eller overnatning. For handicappede er der en ruderampe ved Vilsted og ved Ranum Søhus. Rideruten går forbi Ranum Rideskole. I vinterperioden kan destruktioner af ridestien være noget blødt.

Naturen – sjældne planter og et rigt fugleliv

Rørsumpe, pile- og ellekrat, naturenge, væld og kær kommer til at præge søens omgivelser, mest varieret, hvor der etableres græsning. Især hvor der er kalk i jorden, kan der forventes en spændende flora med orkideer som Maj-Gøgeurt, Kødflavet Gøgeurt, Sump-Hullæbe og muligvis sjældne arter som Myglønmst, Løverurt, Gul Star mv.

Den fladvandede Vilsted Sø forventes at tiltrække mange plante- og fiskeædende fugle: Toppet Lappedykker, Skarv, Knopsvane, Grågås, mange ænder og vadefugle, Blisshøns m.fl. De kommende store rørskove vil med tiden kunne huse Rørdrum, Rørhøg, Rørsanger og store overnattende flokke af svæler og stære. Nærheden til Vejlerne forventes at smitte af på fuglelivet, og fremtiden kan nemt rumme overraskelser.

